

1 грудня 1918 р. утворилось Королівство сербів, хорватів і словенців. Остаточо питання кордонів держав вирішувалося на конференції у Версалі 28 червня 1919 р., що завершила I Світову війну, встановила повоєнні межі держав і новий політичний лад в Європі та Паризькій мирній конференції 18 січня 1919 р. – 21 січня 1920 р.

Не стояла осторонь державотворчих процесів й українська інтелігенція. 22 січня 1918 р. в Києві Українська Центральна Рада проголосила незалежність Української Народної Республіки. 19 жовтня 1918 р. виникла Західноукраїнська народна республіка. Через рік, також 22 січня 1919 р., відбулося об'єднання УНР з проголошеною у Львові ЗУНР. Події 22 січня 1919 рр. мали фундаментальне значення, адже стали початком існування України на політичній мапі Європи. На жаль, українській державності не вдалося утриматись, однак сам факт її проголошення й ті кілька років розбудови незалежності мали далекі наслідки для побудови української незалежної держави в майбутньому.

УДК 94(477)«1919»(043.2)

Владислав Пархоменко,
*доктор історичних наук, доцент,
професор кафедри історії
Миколаївського національного
університету імені В. О. Сухомлинського
(Миколаїв, Україна)*

АКТ СОБОРНОСТІ УНР ТА ЗУНР У СПОГАДАХ ЛОНГИНА ЦЕГЕЛЬСЬКОГО

Важливим, епохальним значенням, у вирі визвольної боротьби 1917–1921 рр., став Акт про соборність українських земель, 22 січня 1919 р. Цю подію не оминули у своїх спогадах, особи причетні до підготовки цього процесу, зокрема один із лідерів ЗУНР – Л. Цегельський. Проте наслідки цієї події у мемуарах сучасників трактуються по-різному – від захоплення, що порівнюється з «хрещенням Русі», у Л. Цегельського, до проголошення її «мертвонародженим проектом» головою Директорії УНР В. Винниченком. Однак, незважаючи на таку розбіжність, усі мемуаристи одностайно називають початком цієї акції підписання договору 1 грудня 1918 р. у Фастові між Директорією та делегацією Державного секретаріату ЗУНР у складі Л. Цегельського та Д. Левицького. Мемуарист досить детально описує дис-

кусію щодо майбутнього статусу Західної України в єдиній державі, результатами якої було забезпечення автономії Галичини, на яку дуже неохоче погоджувалися члени Директорії. Основне протиріччя полягало у баченні майбутнього соціального ладу, адже соціалісти з Наддніпрянщини настоювали на соціалізації та націоналізації, а їх західноукраїнські колеги – на пріоритеті приватної власності на землю. Цегельський у спогадах також відзначав, що його непокоїв союз з революційною Україною, звідки хаос міг поширитися в Галичину. Але, незважаючи на розбіжності, договір укладено, і ключовим пунктом у ньому стало зобов'язання провести «злуку» ЗУНР та УНР у найкоротший час. Л. Цегельський, який 22 січня 1919 р., у Києві від імені ЗУНР, зачитав грамоту про об'єднання Галичини з Великою Україною, зазначив: «Те, що ми переживали у ті дні в Києві, було ... епопеєю національно-державного відродження». Він детально описав церемонію проведення Акту соборності на Софійській площі, підкреслив, що В. Винниченко був неприємно здивований «зайвим» урочистим молебнем, що архієпископ Агапіт, «крятуючи ситуацію» не пропонував соціалістам з Директорії, на відміну від галичан, цілувати під час служби хрест. Наголошуючи, що Акт соборності, виявився багато в чому декларативним, Л. Цегельський, передав настрій делегації ЗУНР: «До Києва їхали галичанами; з Києва верталися всеукраїнцями ... Під чаром соборності вони залишилися ними назавжди».

УДК 930.1(438+477)«14/17»(043.2)

Adam Perlakowski,
*доктор табілітований, професор,
Інститут історії, Ягеллонський університет
(Краків, Польща)*

RZECZPOSPOLITA POLSKO-LITEWSKA I KOZACZYŻNA W EPOCE NOWOŻYTNEJ. WSPÓLNE ŚĄSIEDZTWO W DOROBKU HISTORIOGRAFICZNYM WŁADYSŁAWA KONOPCZYŃSKIEGO

Dorobek naukowy Władysława Konopczyńskiego (1880–1952) należy bez wątpienia do podstawowych, wręcz fundamentalnych osiągnięć polskiej historiografii epoki nowożytnej (XVI–XVIII w.). Świadczy o tym zarówno spuścizna naukowa historyka, którą po sobie pozostawił, jak też i szerokość jego zainteresowań, niezwykła pasja pisarska, trzeźwy osąd dziejów, przy jednoczesnym czasami nazbyt osobistym podejściem do opisywanych postaci i wydarzeń, co niekiedy negatywnie wpływało na jego osady.